

Avustralya Kemik İliği Bağış Kütüğü

Kemik iliği kütüğüne katılmak

Shridhar became a member of the bone marrow donor registry after his uncle needed a bone marrow transplant. He thought "If I can help save a life, why not do it".

Shridhar, amcası kemik iliği nakline ihtiyaç duyduktan sonra kemik iliği bağış kütüğüne üye oldu. Düşüncesi şuydu: "Bir yaşamın kurtarılmasına yardımcı olabileceksem, bunu neden yapmayayım."

Avustralya Kemik İliği Bağış Kütüğü, nakil yapılacak hastaya ikinci bir yaşam şansı vermek üzere kemik iliği veya kan kök hücresi bağışlamak isteyebilecek kişilerin listesidir.

AKİBK, bu hastalar için araştırılabilecek dünya çapında bir bağışçılar kütüğü ağı ile bağlantılıdır. Kemik iliği/kök hücre bağışçısı olma kararı, üzerinde dikkatle düşünmeyi gerektirir ve bu broşürün bilgiye dayanan bir karar alabilmeniz için size yardımcı olacağını umuyoruz.

Avustralya Kemik İliği Bağış Kütüğü

Bağışçı bilgileri

Her yıl binlerce kişiye kan kanseri veya yaşamı tehdit eden diğer kan hastalıkları tanısı konmaktadır. Bir kemik iliği/kan kök hücresi nakli, yaşamlarının kurtarılabilmesi amacıyla bu kişilere yapılabilecek tek olası tedavidir.

İnsanların yüzde 70'i kendi aileleri içinde kendileri ile uyumlu bir bağışçı bulamayacak ve kemik iliği kütüğünde yapılacak bir bağışçılar aramasına güvenmek zorunda kalacaktır.

Hastanın ait olduğu etnik kökünde araştırmak yapmak, uyumlu bir kişi bulma şansını büyük ölçüde artıracığından etnik kökeniniz önemlidir. Kayıt sırasında onay formunu doldururken lütfen ailenizin kökenini belirtin (örneğin İtalyan, Çinli, vb.).

Uygun bir bağışçı mısınız?

18 ve 40 yaşları arasındaysanız ve sağlığınız iyi ise, kütüğe katılabilirsiniz.

Virüsler veya diğer enfeksiyonlar için taranacak olan yaklaşık 470 ml. kan bağışlamanız istenebilir. Size 1 Ocak 1980 ile 31Aralık 1996 arasında İngiltere'de, Galler'de, İskoçya'da, Kuzey İrlanda'da, Channel Adaları'nda, Falkland Adaları'nda veya Isle of Man'de toplam en az 6 ay yaşayıp yaşamadığınız veya bulunup bulunmadığınız sorulacaktır. Bu, 'deli dana hastalığı'nın insanlardaki karşılığı olan

Creutzfeldt-Jakob hastalığının olası bir tür tehlikesi nedeniyle ve bu nedenle kayıt olamayacağınız size söylenecektir.

Kayıt sırasında ayrıca, ahlâki açıdan onaylı bir araştırma için gelecekte sizinle ilişkiye geçilmesini isteyip istemediğinizi belirtmeniz de istenecektir.

Kayıt olmanızdan sonra

Kayıt formlarını doldurduktan sonra, hastalarla uygun bağışçıların eşleştirilmesi için kullanılan bilgi olan doku türünüzü belirlemek için, basit bir kan testinden geçeceksiniz. Kabul edildiğinizde, daha sonra daha ayrıntılı HLA sınıflandırmasının gerekmesi olasılığına karşı kanınızın bir örneği depolanacaktır.

Bir hasta için olası uygun bağışçı olarak tanımlanmamanız durumunda AKİBK tarafından genellikle sizinle ilişkiye geçilmeyecektir. Olası bağışçılar, 60'ıncı yaşgünlerinde kütükten emekli olmaktadır.

Şimdi kemik iliği/kan kök hücresi alınmayacaktır.

Avustralya Kemik İliği Bağış Kütüğü

AKİBK'ye katılırsanız, nakle gereksinim duyan bir kişinin yaşamının kurtarılmasına yardımcı olabilirsiniz.

Bir arkadaşınız için bağışçı olabiliyor musunuz?

Bir kemik iliği/kan kök hücresi nakline gereksinim duyan bir arkadaşına yardımcı olmayı istemek doğaldır, ama AKİBK'ye belirli bir kişi için kaydolmak ne yazık ki mümkün değildir. AKİBK, arkadaşınız için uygun bir bağışçı bulmak üzere araştırılacaktır. Avustralya kütüğünde uygun bir bağışçı bulunamazsa, uluslararası kütükler araştırılacak ve tüm dünyadaki olası bağışçılar havuzundan olası bir uygun bağışçı bulunabilecektir.

Aynı şekilde, AKİBK'ye katılırsanız, nakle gereksinimi olan herhangi bir kişinin yaşamının kurtarılmasına yardımcı olmak için siz de bulunabilirsiniz.

Bağışçı seçimi

Doku türünüz ulusal bir veri tabanına girilecek, bu da daha sonra dünyadaki kütüklere bağlanacaktır. Bir hasta bir bağışçıya gereksinim duyduğunda, doku türü tüm dünyadaki kütüklerde bulunan tüm olası bağışçılarla karşılaştırılır. Bir hasta ile eşleşirseniz, AKİBK tarafından sizinle ilişkiye geçilir ve bağışçı olup

olmama yükümlülüğünüzü yeniden doğrulamanız ve bu eşleşmeyi doğrulamak için yeni bir kan örneği vermeniz istenir. Avustralya'da yılda 1,500 bağışçıdan sadece 1'inden kök hücre bağışlaması istenir.

Bağıştan önceki ve sonraki sağlığınız ve gönenciniz bizim için çok önemlidir. Bir bağışçı olmak üzere seçilirseniz, kök hücre bağışı üzerinde ayrıntılı bilgisi olan bağımsız bir uzman sizi tıbbi açıdan değerlendirecek ve olabilecek sorularınızı yanıtlayacaktır. Avustralya'da bağış, eyalet başkentlerindeki ana hastanelerden birinde gerçekleştirilmektedir. Başka bir eyalete ya da ülkeye gitmeniz istenmeyecektir.

Düşüncenizi değiştirebilirsiniz

AKİBK'de yer almak gönüllüdür ve her zaman vazgeçebilirsiniz. Kök hücrelerinizi bağışlama kararı, önemli bir karardır. Reddetmeniz için, kötü sağlık, zaman darlığı ya da risklere ilişkin endişeler gibi birçok neden olabilir. Ancak hasta için bir 'dönüşü olmayan nokta' vardır. Bağışın fiilen yapılmasından yaklaşık bir hafta önce, bağışlanan kök hücreleri alabilmesi için hastanın kendi kemik iliği hazırlık olarak imha edilir. Bu noktada hasta, sağlıklı kemik iliği nakledilmezse, ölecektir. Bu nedenle, bağış yapmakla ilgili endişeleriniz varsa, bu 'dönüşü olmayan noktadan' epey bir zaman önce bize haber vermeniz çok önemlidir.

Avustralya Kemik İliği Bağış Kütüğü

Kemik iliğinin/kan kök hücrenin alınması

Kemik iliğimizi/kan kök hücremizi bağışlamanın iki yolu vardır. Sizin için en iyi fiili bağış yöntemi kan kök hücrenin bağışlanmasından önce bir tıp uzmanı tarafından değerlendirilecektir ama, sonuçta kök hücrenin alınması yöntemini siz seçebileceksiniz.

1. Dış yüzeyden kan kök hücresi bağışı

Kanda dolaşan kök hücrelerin sayısı normal olarak azdır. Kan kök hücrelerinin sayısını artırmak için, Granülosit Koloni Uyarıcı Etmen (Granulocyte Colony Stimulating Factor [G-CSF]) denilen hormon benzeri bir madde, kök hücre alınmadan önce 4 gün boyunca her gün deri altına enjekte edilir. Bundan sonra kök hücreler lökaferez (lökapheresis) denilen bir işlemle alınır. Bu işlem sırasında kolunuzdaki bir damara bir iğne batırılır ve kanınız, kök hücreleri seçerek çıkaran hücre ayırıcı bir makineye akar.

Geri kalan kan öğeleri derhal bedeninize geri verilir. Bu işlem bir hastanede veya kan bağışı merkezinde yapılır, genel anestezi gerektirmez ve yaklaşık 3-4 saat sürer. İşlemden sonra ayrılabilirsiniz ama, yeteri kadar hücre alınmamışsa ertesi gün başka bir bağış daha gerekebilir.

Riskler nelerdir? G-CSF, enjeksiyonlar sırasında, genellikle parasetamolle geçecek

kemik ağrınız ve grip benzeri belirtileriniz olursa da, genellikle kolay karşılanır.

G-CSF ayrıca hastaları tedavi etmek için de kullanılır. Hastalara uzun süreyle G-CSF vermenin uzun süreli önemli yan etkileri henüz gözlemlenmemişse de, bağışçılarda kısa tedavilerin uzun süreli etkileri bilinmemektedir.

Bildirilen kimi nadir yan etkiler olmuştur ve bunlar, bir hasta ile eşleşerseniz sizinle daha ayrıntılı olarak konuşulacaktır.

2. Kemik iliği bağışı

Kemik iliğinde bulunan kan kök hücreleri genel anestezi ile alınabilir. İlik, bir iğne ve şırınga kullanılarak leğen kemiği boşluğundan çıkartılır. Bu işlem iki saate kadar bir süre alabilir. İlik alınmadan önceki ay içinde bir veya iki birim kan bağışlamanız istenebilir. Bu kan depolanır ve ilik alındıktan sonra size geri verilebilir.

Tamamen iyileşmek için gereken zaman değişkendir, ama genellikle ya aynı gün veya ertesi gün eve gidebilirsiniz ve iki ya da üç gün içinde normal etkinliklerinize dönebilirsiniz. Normal kemik iliği, alınan iliğin yerine geçmek üzere hızla yeniden büyüyecektir.

Riskler nelerdir? Bu yöntemle kök hücre bağışlamanın riski, genel anestezi gereken herhangi bir işlemdeki kadardır. Ciddi komplikasyon olasılığı çok düşüktür.

Kimi kişiler birkaç gün için mide bulantısı ve/veya yerel ağrı ya da rahatsızlık yaşayabilir.

Avustralya Kemik İliği Bağış Kütüğü

Nakil nasıl gerçekleştirilir?

Nakilden yaklaşık bir hafta önce hastaya, hastalıklı kemik iliğinin imha edilmesi için kemoterapi veya radyoterapi yapılır. Bağışlanan sağlıklı kök hücrelerini, kan nakli yöntemine benzer şekilde alırlar.

Sizin için bir masrafı yoktur

Sizden sadece zamanınızın bir bölümünü vermenizi isteriz. AKİBK, kök hücre bağışına ilişkin tüm tıbbi ve hastane giderlerini karşılayacaktır. Bağışla ilgili, hastaneye gidip gelme ve gerekirse konaklama gibi yan giderler ödenecektir. Kök hücre bağışlamak gönüllüdür ve size herhangi bir ücret ödenmeyecektir.

Tekrar bağışlayabilir misiniz?

İlk nakil istenildiği gibi olmamışsa veya hastanın koşulları değişirse, aynı hasta için yeniden ikinci bir kez kök hücre bağışlamanız istenebilir. O hasta için, normal kan bağışı ya da beyaz kan hücresi bağışı gibi diğer kan ürünleri istenebilir ki bunlar, hücre ayırıcı makine ile alınır. Nakile gereksinimi olan birden fazla alıcı için bağışta bulunmanızın istenmesinin olasılığı çok düşük olmasına karşın, bu olmuştur. Bağışçılar kütükten bir yıl süreyle emekli edilir ve bu sürenin dolmasından sonra, adlarının kütükte yeniden canlandırılmasını isteyip istemediklerin sorulması için kendileriyle yeniden ilişkiye geçilir.

Gizlilik

Size ait ayrıntılar gizli tutulur ve eyaletinizdeki AKİBK Bağış Merkezi tarafından saklanır. Lütfen AKİBK'nin gizlilik politikası için abmdr.org.au adresindeki internet sitesine bakın.

Kök hücrelerinizi alan hasta ile ilişkiye geçebilir misiniz?

Nakil yapıldıktan sonra hastanın gelişimiyle ilgili olarak bilgilendirilebilirsiniz. Bağışçılar ve hastaların tanışması özendirilmezse de, her iki taraf anlaşır ve yazılı onay verirse, ilişki sağlanabilir.

Başka nasıl yardımcı olabilirsiniz?

Kemoterapiden veya kök hücre naklinden sonra hastaların trombosit sayısı sık sık çok düşebilir. Trombositler kanamayı kontrol edebilmek için gereklidir. Trombosit bağışçısı olabilirsiniz. Daha fazla bilgi için, bir dahaki sefere bağışta bulunduğunuzda kan servisi ile ilişkiye geçin ya da donateblood.com.au sitesini ziyaret edin.

Avustralya Kemik İliği Bağış Kütüğü

AKİBK ile ne zaman ilişkiye geçmelisiniz?

Lütfen bize şunları bildirmeyi unutmayın:

- ilişki adresiniz veya telefon numaralarınız değişirse
- kişisel ayrıntılarınız, örneğin soyadınız değişirse
- sağlığınızda, gebelik de dahil olmak üzere, bağışta bulunmanızı sürekli ya da geçici olarak önleyecek bir değişiklik olursa
- AKİBK'de kalmanız için yükümlülüklerinizde bir değişiklik olursa.

Daha fazla bilgi ya da kütüğe katılmak üzere bir randevu almak için Avustralya Kızılhaç Kan Servisi'ni **13 14 95** numaralı telefondan arayın veya abmdr.org.au sitesini ziyaret edin

ABMDR
Avustralya Kemik İliği Bağış Kütüğü

Avustralya Kızılhaç
KAN SERVİSİ

Thanks to a generous donor Vanessa is healthy and enjoying life

Yüce gönüllü bir bağışçı sayesinde Venessa sağlıklıdır ve yaşamdan keyif almaktadır